

19.1.2022

Asia/13

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 13.12.2021 § 915

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 14. kaupunginosan (Taka-Töölö) puisto- ja katualueiden; 15. kaupunginosan (Meilahti) maanalaisten tilojen osalla korttelin 520 tonttia 6, osalla korttelin 15526 tontteja 5 ja 9, osalla korttelin 15529 tonttia 7, osalla korttelin 15601 tonttia 2 sekä puisto- ja katualueilla; 17. kaupunginosan (Pasila, Länsi-Pasila) osan korttelin 17061 tonttia 2 sekä katualueen, maanalaisten tilojen osalla korttelin 17061 tonttia 2 sekä puisto- ja katualueilla; 18. kaupunginosan (Laakso) korttelin 18626 sekä puisto-, suojaviher- ja katualueiden, maanalaisten tilojen korttelin 604 tontilla 54 sekä osalla korttelin 604 tontteja 52, 56, 65, 67 ja 69 sekä puisto-, lähivirkistys-, urheilu- ja katualueilla sekä yleiseen ulkoilukäyttöön varattavilla retkeilyalueilla, asemakaavan muutoksen 24.11.2020 päivätyn ja 28.9.2021 muutetun piirustuksen nro 12681 mukaisena ja asemakaavaselistuksesta ilmenevin perustein.

Käsittely

13.12.2021 Ehdotuksen mukaan

Esteelliset: Jenni Rope

Esteellisyyden syy: yhteisöjäävi: (hallintolaki 28.1 § 5 kohta)

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 05.10.2021 § 524

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Hankenumero 5054_2

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle

- 24.11.2020 päivätyn ja 5.10.2021 muutetun asemakaavan muutos-ehdotuksen nro 12681 hyväksymistä. Asemakaavan muutos koskee 14. kaupunginosan (Taka-Töölö) puisto- ja katualueita; 15. kaupunginosan (Meilahti) maanalaisia tiloja osalla korttelin 520 tonttia 6, osalla korttelin 15526 tontteja 5 ja 9, osalla korttelin 15529 tonttia 7, osalla korttelin 15601 tonttia 2 sekä puisto- ja katualueilla; 17. kaupunginosan (Pasila, Länsi-Pasila) osaa korttelin 17061 tonttia 2 sekä katualuetta, maanalaisia tiloja osalla korttelin 17061 tonttia 2 sekä puisto- ja katualueilla; 18. kaupunginosan (Laakso) korttelia 18626 sekä puisto-, suojaviher- ja katualueita, maanalaisia tiloja korttelin 604 tontilla 54 sekä osalla korttelin 604 tontteja 52, 56, 65, 67 ja 69 sekä puisto-, lähivirkistys-, urheilu- ja katualueilla sekä yleiseen ulkoilukäyttöön varattavalla retkeilyalueella.

Lisäksi lautakunta päätti

- ettei ehdotusta aseteta uudelleen nähtäville
- antaa vuorovaikutusraportista ilmenevät vastineet saatuihin lausuntoihin ja muistutukseen. Päätösasiakirjat ja vuorovaikutusraportti ovat luettavissa kaupunkiympäristön toimialan asiakaspalvelussa, Työpajankatu 8 (puh. 09 310 22111), sekä internet-sivuilla: Päätöksenteko

www.hel.fi/kaupunkiymparisto/fi

- ilmoittaa päätöksestään ja vuorovaikutusraportista muodostuvan MRL 65 §:n mukaisen kunnan perustellun kannanoton niille kaavasta muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa.

Käsittely

05.10.2021 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavana olivat arkkitehti Kirsti Rantanen ja tiimipäällikkö Hanna Pikkarainen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

28.09.2021 Pöydälle

24.11.2020 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

19.1.2022

Lisätiedot

Kirsti Rantanen, arkkitehti, puhelin: 310 37074

kirsti.rantanen(a)hel.fi

Mikko Juvonen, tiimipäällikkö, teknistaloudelliset asiat, puhelin: 310 37252

mikko.juvonen(a)hel.fi

Anu Lamminpää, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37258

anu.lamminpaa(a)hel.fi

Inga Valjakka, tiimipäällikkö, liikenne- ja katusuunnittelu, puhelin: 310 37087

inga.valjakka(a)hel.fi

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kulttuuripalvelukokonaisuus Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö 15.1.2021

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala / Maankäyttö ja kaupunkirakenne / Asemakaavoitus on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Laakson uuden yhteissairaalan 24.11.2020 päivätystä asemakaavan muutoksen ehdotuksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuurihistorian ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Asemakaavalle asetetut tavoitteet ja tehdyt selvitykset

Kaavaratkaisun tavoitteena on mahdollistaa Helsingin kaupungin sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sairaalatoimintojen keskitämisen seudullisesti hyvin saavutettavalle paikalle synergiaetujen saavuttamiseksi. Uusi rakentaminen on tarkoitettu sovittoa olemassa olevaan ympäristöön kaupunkirakenteelliset ja -kuvalliset sekä liikenteelliset ja muut toiminnalliset seikat huomioon ottaen. Tavoitteena on luoda nykyaikaiset ja parantumista edesauttavat olosuhteet potilaille sekä viihtyisää ja toimivaa työympäristöä sairaalohenkilökunnalle. Arkkitehtonisesti, kaupunkikuvallisesti ja / tai historiallisesti arvokkaita rakennuksia ja niihin liittyvä sairaalapuutarha suojellaan. Kaavaratkaisu edesauttaa kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista siten, että vahvistetaan Meilahden kampuksen asemaa merkittävänä terveysalan innovaatio- ja liiketoimintaympäristönä, tuotetaan asukkaille laadukkaita ja eriarvoistumista vähentäviä palveluita sekä mahdollistetaan kaupungin kiinteistöstrategian mukaisten tilojen rakentaminen, myös ilmasto- vastuun mukaiset tavoitteet huomioiden.

Laakson sairaalasta on laadittu ympäristöhistoriallinen selvitys (LOCI maisema-arkkitehdit Oy ja Taegen arkkitehdit Oy, 29.5.2018) ja sairaala-alueen varhaisimpaan rakennusvaiheeseen liittyvistä rakennuksista on laadittu rakennushistoriaselvitykset (Arkkitehtitoimisto Freese Oy:

19.1.2022

Hallintorakennus, itäinen ja läntinen paviljonki sekä autotalli 30.9.2019; Tuberkuloositoimisto, 8.9.2020; Sairaalakappeli, 8.9.2020). Koko sairaala-alueesta on laadittu viitesuunnitelma (arkkitehtiryhmä LATU 15.10.2020) ja maisemallinen viitesuunnitelma (Maisemaarkkitehtitoimisto Masu Planning Oy 25.10.2019). Asemakaavaehdotukseen liittyen on lisäksi laadittu useita erilaisia teknisiä ja liikenteseen liittyviä suunnitelmia.

Asemakaavaehdotus

Asemakaavaehdotuksessa sairaala-alue on luonnosvaiheen tapaan jaettu kahteen korttelialueeseen. Pohjoisosalla, johon sijoittuvat sairaala-alueen varhaisimman vaiheen ja 1950-1960-luvun laajennusvaiheen rakennukset, on merkintä YS/s: ”Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelurakennusten korttelialue, joka on kaupunkikuvallisesti, rakennustaiteellisesti, puistohistoriallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas. Korttelialueelle saa lisäksi sijoittaa terveysalan tutkimus-, opetus- ja liiketoimintaa palvelevia tiloja, päiväkodin ja pysäköintilaitoksen.” Vanhojen potilaspaviljonkien eteläpuoliselle alueelle eli pääosalle korttelista on annettu merkintä YS: ”Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelurakennusten korttelialue. Korttelialueelle saa lisäksi sijoittaa terveysalan tutkimus-, opetus- ja liiketoimintaa palvelevia tiloja sekä pysäköintilaitoksen. Rakennusten alimpiin kerroksiin saa sijoittaa muita liike- ja palvelutiloja.” Voimassa olevassa asemakaavassa suojaviheralueeksi osoitettu Nordenskiöldinkadun suuntainen kaakkoiskulma on nyt osoitettu puistoksi VP, samoin Reijolankadun vastakkaisella puolella sijaitseva Urheilulehto. Lisäksi sairaalan uusien liikenne- ja logistiikkayhteyksien mahdollistamiseksi kaava-alueeseen kuuluu maanalaisia ajoyhteyksiin liittyviä tiloja Laakson ja Auroran sairaala-alueiden välisellä Keskuspuiston osalla ja Laakson ja Meilahden sairaala-alueiden välillä sekä ajoyhteys suuaukkoineen Auroranportilla.

Alueelle on tavoitteena sijoittaa sairaalatoimintoja tukipalveluineen ja logistiikkatiloineen yhteensä noin 200 000 k-m², joista olemassa oleviin, säilytettäviksi aiottuihin sairaalarakennuksiin noin 22 000 k-m². Laajamittaisen uudisrakentamisen mahdollistamiseksi on sairaala-alueelta tarkoitus purkaa useita rakennuksia, mm. YS/s-korttelialueelta sairaalan 1950-luvun rakennusvaihetta edustavat lämpökeskus ja talousrakennus ja YS-korttelialueen puolelta 1970- ja 1980-luvun vaihteessa rakennetut terveysasema ja päiväkoti sekä lounaisosan neljä 1980-luvun lopun asuinkerrostaloa. Tontin eteläpuoliskolla sijaitseva, voimassa olevassa asemakaavassa luonnonympäristöltään säilytettäväksi määrätty sairaalapuiston osa on myös pitkälti osoitettu rakennusalaksi. Sairaalaan on tarkoitus sijoittaa yhteensä noin 930 sairaansijaa, poliklinikka- ja tukipalvelutiloja sekä maanalainen pysäköintilaitos enintään 650 autolle.

Suojeltavat kohteet

Säilyviksi, suojeltaviksi rakennuksiksi on asemakaavaluonnoksen mukaisesti esitetty Laakson sairaala-alueen alkuperäiseen rakennuskokonaisuuteen kuuluvat alueen pohjoisosassa sijaitsevat, arkkitehti Eino Forsmanin (1879-1958) suunnittelemat ja vuonna 1929 valmistuneet hallintorakennus 1930-luvun läisäsiipineen, kaksi potilaspaviljonkia, siunauskappeli ja autotalli sekä arkkitehtien Märta Blomstedt ja Matti Lampén tuberkuloositoimistoksi suunnittelema, vuonna 1961 valmistunut rakennus sairaala-alueen länsikulmassa. Kappelia ja autotallia lukuun ottamatta rakennukset on esitetty suojeltavaksi merkinnällä sr-2: ”Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokas suojeltava rakennus. Rakennus on arvokas alueen maamerkinä ja osana sairaalarakennusten muodostamaa laajempaa kokonaisuutta. Suojelu koskee rakennuksen julkisivujen ja vesikaton ilmettä ja hahmoa, alkuperäisiä tai niihin verrattavia näkyviä rakenteita ja rakennusosia sekä rakennuksen arvokkaita sisätiloja. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä. Rakennusta ei saa purkaa.” Lisäksi vanhaa hallintorakennusta sivusiipineen osoitteessa Lääkärintä 8 koskee seuraava määräys: ”Rakennuksen arvokkaita sisätiloja ovat porrashuoneet ja keskikäytävät, joiden tilallinen hahmo on säilytettävä. Rakennuksen keskellä sijaitseva läpikulkuaukko ja sen ilme on säilytettävä. Rakennuksen alkuperäiset rakennusosat kuten ovet, ikkunat ja lämpöpatterit sekä kiinteät seinäkomerot on säilytettävä.” Vanhoja potilaspaviljonkeja osoitteessa Lääkärintä 8 koskee puolestaan määräys: ”Rakennusten arvokkaita tiloja ovat alkuperäiset porrashuoneet, loggiat sekä ulkomaalausalit ja –terassit, joiden alkuperäinen tilallinen hahmo on säilytettävä tai pyrittävä palauttamaan. Rakennusten alkuperäiset rakennusosat kuten ulko-ovet, ikkunat ja lämpöpatterit on säilytettävä.” Vanhaan tuberkuloositoimistoon osoitteessa Lääkärintä 6 liittyy määräys: ”Rakennuksen arvokkaita sisätiloja ovat alkuperäiset porrashuoneet, 1. ja 2. kerroksen aulatilat, 2. kerroksen korkea aulätila sekä siihen liittyvät huonetilat ja 3. kerroksen toimistotilat sisäläsisäisineen, joiden alkupeäinen tilallinen hahmo on säilytettävä tai pyrittävä palauttamaan, lukuun ottamatta 2. kerroksen tutkimushuoneita, joiden välisiä seinä saa purkaa jos tarpeen muodostaa suurempia huonekokonaisuuksia. Rakennuksen alkuperäiset rakennusosat kuten ovet, ikkunat, ikkunapenkit, lämpöpatterit sekä valaisimet on säilytettävä.” Kappelirakennus on voimassa olevan asemakaavan tapaan suojeltu, kuitenkin päivittäen merkintää sr-1: ”Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti tai kaupunkikuvallisesti erityisen arvokas suojeltava rakennus. Rakennus on arvokas osana sairaalarakennusten muodostamaa laajempaa kokonaisuutta. Suojelu koskee rakennuksen julkisivuja, vesikatoa ja hahmoa sekä alkuperäisiä tai niihin verrattavia rakenteita, rakennusosia, sisäti-

loja ja kiinteää sisustusta. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä. Rakennusta ei saa purkaa.” Autotallille on esitetty suojelumerkintää sr-3: ”Kaupunkikuvallisesti arvokas suojeltava rakennus, jonka ominaispiirteet on säilytettävä. Rakennus on arvokas osana sairaalarakennusten muodostamaa laajempaa kulttuurihistoriallista kokonaisuutta. Rakennusta ei saa purkaa.” Suojeltuun vanhaan hallintorakennukseen on mahdollista liittyä sen koillispuolelta lasikäytävällä, jota koskee määräys yk: ”Yhdyskäytävän rakennusala. Alalle saa rakentaa korkeintaan 3,5 m leveän rakennusten välisen yhdyskäytävän rakennusten toimintojen niin välttämättä vaatiessa. Käytävän alituskorkeuden tulee olla vähintään 4,5 m ja yhdyskäytävän korkeuden korkeintaan 4 m.” Käytävän ulkoasusta määrätään seuraavaa: ”yk-merkityllä alueen osalla sijaitsevan rakennusten väliin sijoitettavan yhdyskäytävän tulee olla ilmeeltään siro ja läpinäkyvä, ja sen tulee olla myöhemmin poistettavissa siten, että sr-2-merkityn rakennuksen julkisivun ilme on palautettavissa alkuperäisratkaisun mukaiseksi.”

Rakennuskohtaisten suojelumääräysten lisäksi YS/s-korttelialuetta koskee seuraava määräys: ”YS/s-korttelialuetta tulee hoitaa ja kehittää historiallisena sairaalapuistona. Historiallinen sisäänkäyntiaukio ja puutarha tulee säilyttää ja kadonneet osat ensisijaisesti palauttaa. Alueen arvokkaita elementtejä joita ei tule hävittää, ovat alkuperäiset puut ja puurivit, lehtimaja, nurmialueet, puistokäytävät, tukimuurit, aluetta kiertävä sairaalamuuri sekä avokalliot. Sairalamuuriin saa tehdä yksittäisiä aukkoja sairaalakappelin alkuperäisen portin kohdalle, väestönsuojan poistumistieporrasrakennelman porttia varten sekä Urheilukadulta mahdollisesti avattavaa uutta puistokäytävää varten. Mahdollinen uusi puistokäytävä saa olla leveydeltään enintään 2,2 m. Alueella tulee käyttää vanhalle aikakaudelle tyypillisiä materiaaleja. Mahdolliset uudet tukimuurit tulee toteuttaa graniittimuureina, etenkin vanhojen tukimuurien kiviainesta hyödyntäen.” Lisäksi YS- korttelialueella vanhaan sairaalamuuriin liittyen määrätään: ”YS-korttelialueella Urheilukadun varren eteläisestä ajoliittymästä pohjoiseen sijaitseva osa vanhasta sairaalamuurista tulee säilyttää, mutta muuriin saa tehdä vähäisiä aukkoja siten, että sen yhtenäinen vaikutelma säilyy.” Tärkeänä linjauksena kaupunginmuseo pitää myös sitä, että suunnittelualueen ajoyhteydet on osoitettu sijainniltaan ohjeellisena niin, että niiden linjauksia voidaan paremmin sovittaa mahdollisimman eheäksi kokonaisuudeksi puutarhan muiden elementtien ja rakennusten kanssa. Alueen itäreunassa ohjeellisen ajoyhteyden hieman toinen linjaus mahdollistaisi edelleen myös ajoyhteyden alle jääväksi osoitetun, olemassa olevan, 1950-luvun rakennusvaiheeseen liittyvän talousrakennuksen säilyttämisen. Tämä olisi paitsi alueen historiallisia kerrostumia säilyttävä myös kaupungin hiilineutraaliuustavoitteita tukeva ratkaisu.

Uudisrakentaminen ja kaupunkikuva

Sairaala-alueen uusi päärakennus tulee olennaisesti muuttamaan Laakson sairaalan alkuperäisen kokonaisuuden kaupunkikuvallista asemaa. Selänteen korkeimmalle kohdalle rakennetut vanhat sairaalapaviljongit ovat valmistumisestaan lähtien nousseet näkyväksi taustaseinämäksi etelän suuntaan avautuvalle laaksoalueelle. Myös aluetta ympäröivät, nyt pääosin säilytettäväksi esitetyt muurit ovat olennainen osa ympäröiviä katutiloja ja kaupunkimaisemaa. Viitesuunnitelman tarkentumisen myötä uuden YS-korttelialueen päärakennuksen samoin kuin muiden uudisrakennusten vesikattojen ylimmät korkeusasemat ovat tarkentuneet. Korkeusasemat ovat luonnosvaiheesta edelleen nousseet ja myös kerrosalat kasvaneet, uudisrakentamisen määrä on siten vain lisääntynyt asemakaavan luonnosvaiheesta.

Uudisrakentamisen ilmettä ohjaamaan on esitetty erilaisia määräys-tekstejä: ”Rakennukset ympäristöineen sekä kaikki kaava-alueelle tulevat rakenteet on suunniteltava arkkitehtonisesti ja maisema-arkkitehtonisesti korkeatasoiseksi kokonaisuudeksi kiinteistön kanta-kaupunkisijainnin sekä Keskuspuiston maisemallisen ja kaupunkikuvallisen arvon edellyttämällä tavalla.” Lisäksi määrätään: ”Rakennusten ja rakennelmien julkisivumateriaalien tulee olla paikkaan sopivia, laadukkaita ja aikaa kestäviä. Julkisivuihin liittyvät tekniset rakenteet ja ratkaisut on integroitava osaksi julkisivujen arkkitehtuuria.” Erityisesti YS/s-korttelialueen Lääkärintatuun rajautuvaa uudisrakennuksen rakennusala koskien on määrätty: ”Rakennusmassat tulee jäsenellä ympäristö ja sen viihtyisyysarvot huomioiden. YS/s-korttelialueen koilliskulmassa sijaitsevalle rakennusosalalle suunniteltavan rakennuksen tulee olla hahmoltaan eheä ja etäällä olemassa olevasta vanhasta kappelista, arvokkaan puuston säilyminen huomioiden.” Asemakaavaehdotuksessa on myös useita erilaisia määräyksiä uusien maanalaisiin tiloihin johtavien ajoaukkojen ulkoasuun ja rakennuksiin liittyvien teknisten laitteiden sijoitteluun ja ilmeisiin liittyen. Näiden sijoittelua ja ulkoasua on ehdottoman tärkeää ohjeistaa, sillä niiden kautta hankkeen mittavat maanalaiset tilat tulevat kuitenkin osaksi maanpäällistä kokonaisuutta.

Laakson sairaalan alkuperäisessä kokonaissuunnitelmassa keskeisen teeman, heti sisäänkäynniltä alkavan, potilaspaviljonkien väliin ja siitä edelleen etelään päin jatkuvan puukujanteen ja ympäröivien rakennusten symmetrisen aksiaalisommitelman merkitys on esillä olevassa asemakaavaehdotuksessa esitetty sanallisen määräyksen muodossa: ”YS-korttelialueen suuntaan jatkuvaksi merkitty vanhan sairaala-alueen merkittävä keskiakselisommitelma ja siihen liittyvä au-3-merkitty poikkiakselin alue tulee huomioida rakentamisen sijoittelussa ja suunnittelussa siten, että uudesta ja vanhasta sairaala-alueesta muodostuu luonteva ja kaupunkikuvallisesti, arkkitehtonisesti sekä toiminnallisesti

19.1.2022

merkittävä kokonaisuus. YS-korttelialueella keskiakselin päätteeksi tulee sijoittaa yksi uuden rakennuskokonaisuuden pääsisäänkäyntiyhteyksistä.” Uuden päärakennuksen peittäessä vanhat sairaalarakennukset, niiltä avautuva näkymäakseli jää kuitenkin väistämättä sairaala-alueen sisäiseksi, ei laajemmin kaupunkimaisemaan avautuvaksi, aiheeksi.

Uuden päärakennuksen rakennusala on luonnosvaiheeseen verrattuna vedetty etäämmälle Urheilukadusta niin, että etenkin YS-korttelialueen länsi- ja eteläreunaan, kulmaan osoitettua jalankulun sisäänkäyntiaukiota lukuun ottamatta, jää mahdollisimman leveä kaistale istutettavaksi määrättyä alueen osaa, jolla kaupunkikuvallisesti merkittävä puusto ja avokalliot tulee säilyttää ja puustoa tarvittaessa uudistaa. Myös YS/s-korttelialueen vanhoja rakennuksia ympäröivä sairaalapuisto on määritelty vastaavasti istutettavaksi alueen osaksi. Tällä istutettavalla osalla myös alkuperäiseen sairaalapuistoon kuuluneet puurivistöt samoin kuin pääosa Urheilukatua reunustavasta lehmusrivistöstä on erikseen määritelty säilytettäväksi, täydennettäväksi tai uudelleen istutettavaksi, mikä on tärkeää mahdollisimman eheän kokonaisuuden säilyttämiseksi. Yleisesti määrätään: ”Puistot, kadut, aukiot, kulkualueet ja muut julkiseen kaupunkitilaan liittyvät ympäristöt sekä piha-alueet tulee suunnitella, toteuttaa ja / tai kunnostaa yhtenäisen suunnitelman ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kantakaupunkiympäristön korkean laatuvaatimustason mukaisesti.” Tämä määräys koskee myös puistoa-alueita Urheilulehdossa ja Nordenskiöldinkadun varressa. Kaavaselostuksen mukaan Urheilulehdon kaupunkikuvallisesti merkittävän kolmiopuistosommitelman tulevissa muutostöissä tulee lähtökohtana pitää alkuperäistä puistosuunnitelmaa vuodelta 1944, mitä kaupunginmuseo on myös pitänyt tärkeänä. Kokonaisuuden kannalta kaupunginmuseo korostaakin edelleen näiden ulko-, puisto- ja piha-alueiden korkealaatuisen ilmeen, kalliomaiseman ja puuston säilyttämiseen sekä vehreiden reunavyöhykkeiden luomiseen tähtäävien määräyksien merkitystä niin uudistuvan sairaala-alueen sisällä kuin laajempaan kaupunkitilaan ja –maisemaan sekä Keskuspuistoon pehmentäen vaikuttavana rajapintana ja reunavyöhykkeenä.

Johtopäätökset

Laakson yhteissairaalan asemakaavan viitesuunnitelmaa ja asema-kaavallista ratkaisua on työstetty vuonna 2019 esillä olleen luonnosvaiheen jälkeen. Kuten kaupunginmuseo tuolloin antamassaan lausunnossa totesi, uudisrakentamisen huomattavan suuri kerrosala on monella tapaa kokonaisuuden ratkaisevin ja määrittävin tekijä, jonka väistämättä huomattavia muutoksia paitsi historiallisessa sairaalaympäristössä myös laajemmassa kaupunkimaisemassa erilaisin asemakaavan määräyksin pyritään ohjaamaan ja hillitsemään. Nyt esillä oleva ase-

19.1.2022

makaavan muutoksen ehdotus noudattaa luonnosvaiheessa valittua jäsentelyä, jossa sairaala-alueen pohjoisosan alkuperäisen tuberkuloosisairaalan rakennukset niitä ympäröivineen sairaalapuutarhoineen pyritään säilyttämään ilmeeltään mahdollisimman pitkälti alkuperäisen kaltaisena kokonaisuutena. Alueen rakennuksia koskevat suojelumääräykset samoin kuin YS/s- korttelialueen historiallisen sairaalapuiston ja sisäänkäyntiaukion säilyttämistä ja alkuperäisten elementtien palauttamista edellyttävät määräykset ovatkin tämän säilyttämistavoitteen kannalta keskeisiä. Myös esitetyt ohjeelliset ajoyhteydet niin, ettei alkuperäisen hallintopaviljongin länsipuolitse ole osoitettu ajoreittiä, tukevat tätä säilyttämistavoitetta. Lääkärikadun varrelle osoitettu 12000 k-m² laajuinen uudisrakennuksen rakennusala on kuitenkin paikkaansa liian suuri ja valitettavalla tavalla katkaisee kappelirakennuksen yhteyden muuhun alkuperäiseen sairaalarakennusten kokonaisuuteen.

Uuden sairaalakokonaisuuden vaikutusta ympäröivään ja laajempaan kaupunkimaisemaan on asemakaavatyön edetessä pyritty jäsentämään kiinnittämällä erityistä huomiota sairaala-alueen kaupunkikuvallisiin rajapintoihin ja liittymäkohtiin sekä eri osa-alueiden jo olemassa olevaan ominaisluonteeseen ja sen vaalimiseen. Kaupunginmuseo pitää hyvänä ratkaisua, jossa YS- korttelialueella uuden päärakennuksen rakennusala ja massaa on vedetty itään päin Urheilukadusta, mahdollistaen mahdollisimman leveän puustoisien vihervyöhykkeen jättämisen Urheilukadun varteen. Uuden päärakennuksen korkeudet on määritelty siten, että korkeimmat osat sijoittuvat tontin keskiosalle ja rakennusmassa madaltuu Urheilukadun varteen siten, ettei räystäskorkeus nouse historiallisten potilaspaviljonkien yläpuolelle. Tämä sijoittelu antaa myös vanhalle läntiselle sairaalapaviljongille mahdollisuuden edelleen osittain säilyä Urheilukadun pitkässä katunäkymässä. Myös säilyttäen vanha sairaalamuuri pääosin paikoillaan kerrotaan alkuperäisen sairaalakokonaisuuden aluerajauksesta ja vaalitaan katutilojen luonnetta. Toisaalta luoteiskulman sisäänkäyntiaukiolla ja sisäänkäynnillä on haluttu korostaa sairaalan toiminnallista, julkista luonnetta kaupunkikuvalisesti ja maisemallisesti merkittävän kallioalueen kupeessa. Tontin itäreunaa leimaa metsäisyys ja liittyminen Keskuspuistoon. Itäisen uudisrakennuksen samoin kuin päärakennuksen korkeimmat osat loisivat nykytilannetta selvästi rakennetumman näkymän Keskuspuiston suuntaan, mistä syystä reunavyöhykkeen vireyttä tulee uudisrakentamisesta huolimatta ehdottomasti vahvistaa istutuksin.

Laakson yhteissairaalan hankkeessa kulttuurihistorian näkökulmasta eräänä puoltavana tekijänä ja arvona on nähty Laakson sairaala-alueen ja myös sen vanhimpien sairaalarakennusten käytön säilyminen tulevaisuudessa edelleen terveydenhuollon käytössä. Toiminnallisista ja toimintojen keskittämiseen tähtäävistä tavoitteista johtuen Laakson sairaala-alueelle on kuitenkin esitetty rakentamisen määrää, joka mitta-

kaavaltaan väistämättä tulee rajustikin poikkeamaan lähiympäristönsään, viereisistä Auroran sairaala-alueen paviljongeista ja valtakunnallisestikin arvotetusta Taka-Töölön kerrostaloalueesta. Uusi sairaalan päärakennus tulee nousemaan sekä lähiympäristössään että laajemmassa kaupunkimaisemassa huomattavasti hallitsevampaan rooliin kuin vanha Laakson sairaalan kokonaisuus selänteen laella on näyttäytynyt. Esillä olevalla asemakaavan muutoksen ehdotuksella tämä merkittävä muutos kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa kaupunkiympäristössä mahdollistetaan. Samalla asetetaan kuitenkin vaatimukset myös uudisrakennusten ilmeelle ja niiden ympärillä alueelle ominaista kallio- maisemaa ja puustoa säilyttävälle uudelle viherympäristölle, jonka tavoitteena on paitsi pehmentää muutosta kaupunkimaisemassa myös luoda alkuperäisen tuberkuloosisairaalan sairaalapuutarhan tapaan kuntouttavaa ja paranemista tukevaa, elvyttävää ympäristöä kaupunkilaisille. Kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta tässä tilanteessa keskeistä on kuitenkin riittävin suojelumääräyksin turvata Laakson sairaalan varhaisimpien vaiheiden keskeisten rakennusten ja niitä ympäröivän sairaalapuutarhan säilyminen ja samalla myös niiden historiaan, rakentamiseen ja käyttöön perustuvan luonteen säilyttäminen elävänä osana kaupunkilaisille rakennettua yhteistä terveydenhuollon ympäristöä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kulttuuripalvelukokonaisuus Kaupungin museo Kulttuuriperintöyksikkö 27.11.2019

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: 310 36501
anne.salminen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus Kaupunkimittauspalvelut Kartat ja paikkatiedot Yksikön päällikkö 14.10.2020 § 49

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Päätös

Yksikön päällikkö päätti hyväksyä asemakaavan 12681 pohjakartan kaupunginosissa 14 Taka-Töölö, 15 Meilahti, 17 Pasila, 18 Laakso. Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Päätöksen perustelut

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan kaupunkimittauspalvelut on valmistanut asemakaavan pohjakartan:

19.1.2022

Asemakaavan numero: 12681
Kaupunginosat: 14 Taka-Töölö, 15 Meilahti, 17 Pasila, 18 Laakso
Kartoituksen työnumero: 26/2020
Pohjakartta valmistunut: 2.10.2020
Tasokoordinaatisto: ETRS-GK25
Korkeusjärjestelmä: N2000

Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden asiakkuusjohtaja on päätöksellä (4§/1.6.2017) siirtänyt hallintosäännön 16 luvun 8 § 2 momentin 7 kohdan toimivallan hyväksyä kaavoja varten valmistetut pohjakartat kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden kaupungingeodeetille sekä kartat ja paikkatiedot -yksikön päällikölle.

Lisätiedot

Merja Kyyrö, vastaava kartoittaja, puhelin: 310 31911
merja.kyyro(a)hel.fi
Timo Tolkki, yksikön päällikkö, puhelin: 310 31883
timo.tolkki(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveystoimiala 25.11.2019

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Helsingin kaupungin asemakaavoituspalvelussa valmistellaan asema-kaavan muutosta Laakson sairaala-alueelle. Suunnittelualueeseen kuuluu sairaala-alueen ja siihen liittyvien katualueiden lisäksi Auroranportin ympäristö sekä suunniteltujen maanalaisen tunnelien alueet Laakson sairaala-alueen ja Auroranportin sekä Laakson ja Meilahden sairaala-alueiden välillä.

Alueelle suunnitellaan keskitettävän lisää sairaalatoimintaa. Asemakaavaluonnoksen aineistoa on valmisteltu 11.4.2017 päivätyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan ja tarkennettu vielä kaavaluonnoksen nähtäville menon yhteydessä. Asemakaava-aluetta on laajennettu Auroranportin ja Nordenskiöldinkadun uusien liikennejärjestelyjen mahdollistamiseksi. Laakson ja Meilahden sairaala-alueita yhdistävän maanalaisen tunnelin linjausta on tarkennettu. Maanpäälliselle uudisrakentamiselle kaavailtua aluetta on laajennettu olemassa olevan kuntoutuskeskuksen alueelle.

Kaavaluonnos on laadittu yhteistyössä Laakson yhteissairaalan hankesuunnittelun kanssa. Hankesuunnitelmaa on kehitetty useiden vaihtoehtoisten versioiden avulla. Kaavaluonnoksen liitteenä oleva Laakson yhteissairaalan hankesuunnitelman viitesuunnitelma on toiminnan vaatimusten mukainen.

Alla olevista toiminnallisista tarpeista on keskusteltu kaavaluonnoksen laatimisen yhteydessä, mutta ne eivät näy kaavaluonnoksessa. Kaavamuutoksen tulee mahdollistaa nämä vaatimukset.

Asemakaavaluonnos koskee Korttelia 18626, joka on jaettu kahteen tonttiin. Ylemmän tontin kaavamerkintä on YS/s, ja se käsittää kaava-alueen säilytettävät rakennukset sekä lisärakentamisoikeutta 10 500 m². Alemman tontin maanpäällinen kerrosala on 100 000 m² ja maanalainen kerrosala 22 500 m². Kerrosalan lisäksi saa rakentaa maanalaisen huoltopihan siihen liittyvine huolto- ja varastotiloineen. Kerrosalan tulee vastata hankesuunnitelmaan laajuutta.

Asemakaavaluonnokseen on merkitty kaava-alueen rajan 2 m ulkopuolella oleva viiva Laakson sairaalan korttelin alueen ympärille katusuuksineen sekä tunnelien ympärille. Kaava-alueen rajaa tulee tarkistaa siten, että varmistetaan Auroranportin liittymän ja Auroran sairaalan alueen huoltoliikenteen reitteihin, Auroran sairaalan infokioskin sijaintiin sekä sairaalan aitaan tehtävät välttämättömät muutokset, jotta Auroran sairaalan on mahdollista toimia kokonaisuutena Laakson yhteissairaalan rakentamisen aikana.

Laakson yhteissairaalan tunnelin ja maanalaisten tilojen työtunneli järjestetään Laakson ratsastuskentän pysäköintialueen kohdalta. Tätä väliaikaista työmaa-alueetta ei ole merkitty kaava-alueeseen. Pitääkö työtunnelin mahtua kaavamuutosalueelle?

Asemakaavaluonnoksessa esitetty rakennusala tulee tarkistaa kaavaehdotusvaiheessa, jotta se vastaa tulevan rakennuksen ja toiminnan vaatimuksia. Väljä vihreä vyöhyke tontin rajalla on tarpeen näkymien ja potilaiden ulkoilun kannalta. Ikkunanäkymät potilashuoneista ja osaston tiloista luontoon ovat olleet keskeinen suunnittelun lähtökohta.

Tontin yläosan olemassa olevat rakennukset 1, 2 ja 3 on asemakaavamerkinnöissä- ja määräyksissä merkitty sr-2 suojelumerkinnällä. Sen mukaan rakennusten arvokkaita sisätiloja ovat alkuperäiset ulkomaakuusaliit ja –terassit sekä loggia, joiden tilallinen hahmon on säilytettävä tai palautettavat. Rakennuksen alkuperäiset rakennusosat kuten ovet, ikkunat ja lämpöpatterit tulee säilyttää.

Rakennuksiin 1, 2 ja 3 on tehty toiminnan edellyttämiä muutoksia vuosien varrella, eikä edellä mainittuja sisätiloja ole enää alkuperäisessä

muodossa olemassa. Laakson yhteissairaalan rakentamisen myötä rakennuksiin 1, 2 ja 3 sijoitetaan poliklinikkatiloja taustatyötiloihin, ope-
tustiloja ja hallinnon tiloja. Rakennuksien sisätiloja pitää voida muuttaa
suunniteltuihin toimintoihin soveltuviksi. Tämä on esitetty sairaalan vii-
tesuunnitelmissa. Rakennuksissa pitää voida purkaa kevyitä väliseiniä,
oviaukkoja pitää pystyä leventämään esteettömyysmääräysten mukai-
sesti ja päätyjä ja muita sisätiloiksi muunnettuja tiloja pitää pystyä jat-
kossakin käyttämään sisätiloina. Kaavamääräykset eivät saa estää
toimivien tilojen rakentamista.

Rakennukselle 12 on kaavaluonnoksen asemakaavamerkinnössä ja
määräyksissä esitetty suojelumerkintää sr-1. Määräyksissä esitetään
mm., että rakennuksen sisätilat, alkuperäiset rakennusosat ja kiinteä
sisustus tulee säilyttää. Näin suuri suojeluaste voi estää rakennuksen
käytön tai tehdä muutostöistä liian kalliita. Rakennusta on käytetty po-
liklinikkatoimintaan. Rakennuksen tuleva käyttö ei ole vielä selvillä. Ra-
kennukseen voidaan sijoittaa kaavaluonnoksen mukaan esimerkiksi
päiväkotia. Suosittelemme tämän rakennuksen osalta sr-2 merkintää,
jotta olisi mahdollista purkaa esimerkiksi väliseiniä tai tehdä muita toi-
minnan edellyttämiä muutostöitä.

Asemakaavamerkinnöissä ja määräyksissä esitetyt korkeusvaatimuk-
set ja kerrosalat tulee tarkistaa asemakaavaehdotusvaiheessa, jotta ne
vastaavat hankesuunnitelmaa.

Nykyisen rakennuksen 1 ja uudisrakennuksen välille on merkitty ohjeel-
linen alue, jolle saa rakentaa korkeintaan 3 m leveän rakennusten väli-
sen yhdyskäytävän rakennusten toimintojen niin välttämättä vaatiessa
ja jonka alituskorkeuden tulee olla vähintään 4,5 m ja rakenteiden kor-
keuden korkeintaan 3,5 m.

Yhdyskäytävä on toiminnan kannalta välttämätön. Yhdyskäytävälle esi-
tetty maksimileveys ja rakenteiden korkeus tulee tarkistaa, jotta ne vas-
taavat toiminnan vaatimuksia.

Aukioksi määritelty osa sijaitsee Urheilukadun ja Reijolankadun kul-
mauksessa. Aukiolle pitää olla pelastusajoneuvojen ajoyhteys.

Asemakaavaluonnoksessa on esitetty sairaala-alueelle uutta liittymää
Lääkärinkadulta rakennuksen 12 ja 1 välistä. Kaavamerkintä jk/pp-1
tarkoittaa jalankululle ja pyöräilylle varattavaa aluetta. Toiminnan kan-
nalta tässä liittymässä pitää olla lisäksi yksisuuntainen ajoyhteys Lää-
kärinkadulta vanhojen rakennusten 2 ja 3 ulko-oville. Saman ajoyhtey-
den tulee toimia pelastustienä.

Urheilukadulta vanhojen ja uusien rakennusten välistä on esitetty liittymä
jk/pp-2, joka on jalankululle ja pyöräilylle varattu alue, jossa on sa-

tunnainen virka-ajoneuvojen saatto sallittu. Tämän reitin ei ole mahdollista kulkea uudisrakennuksen vierestä tontin läpi, vaan kevyen liikenteen reitin linjauksen tulee kulkea vanhojen rakennusten pihatason kautta, kuten viitesuunnitelmassa on esitetty. Tästä Urheilukadun liittymästä tulee olla mahdollisuus potilaskuljetuksille psykiatrian osastojen vastaanottoyksikköön.

Asemakaavaluonnoksen määräysten mukaan Reijolankadun ja Nordenskiöldinkadun varteen ei saa rakentaa oleskeluparvekkeita. Parvekkeet ovat tärkeitä sairaalan potilaille, sillä kaikki eivät pysty kulkemaan pihalle asti. Kaava sallii viherhuoneiden rakentamisen. Viherhuoneiden osalta tulisi linjata, että viherhuoneita ei tarvitse lämmittää, mikä on kestävän kehityksen ja lämmityskustannusten kannalta keskeistä.

Kaavamääräysten mukaan tontille saa osoittaa 550 autopaikkaa ja autojen pysäköintipaikat on sijoitettava lyhytaikaisia saattopaikkoja lukuun ottamatta maanalaisin tiloihin. Näiden 550 maan alla olevien autopaikkojen lisäksi tulee sallia maan alle rakennettavat lyhytaikaiset saattopaikat, olemassa olevan Vega rakennuksen kellarissa olevat 36 autopaikkaa sekä Synapsia ja Vega rakennusten pihassa olevat autopaikat, jotka palvelevat näitä säilytettäviä, tähän rakennushankkeeseen kuumattomia rakennuksia.

Lisätiedot

Pirjo Sipiläinen, arkkitehti, puhelin: 310 42256
pirjo.sipilainen(a)hel.fi

Kaupunginmuseo Kulttuuriympäristöyksikkö 22.5.2017

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Laakson uuden yhteissairaalan asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuurihistorian ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Laakson sairaala-alueelle laadittavan asemakaavan muutoksen taustalla on Helsingin kaupungin ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sairaalatoimintojen keskittäminen synergiaetujen saavuttamiseksi. Laakson sairaalan alueelle keskitetään lisää sairaalatoimintaa. Psykiatrisia sairaalatoimintoja siirretään mm. Auroran ja Kellokosken sairaala-alueilta Laakson sairaala-alueelle sijoitettavaksi suunniteltuun uuteen

yhteissairaalaan. Alueelle jää myös nykyistä Laakson sairaalan toimintaa, minkä lisäksi Laaksoon siirretään myös Suursuon sairaalan toimintaa.

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on sijoittaa Laakson sairaala-alueelle noin 125 000 k-m², joista olemassa oleviin, säilytettäväksi esitettyihin rakennuksiin voitaisiin sijoittaa noin 25 000k-m². Näin laajamittaisen uudisrakentamisen sijoittaminen sairaala-alueelle edellyttäisi melko laajamittaista olemassa olevan rakennuskannan purkamista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan uusi rakentaminen pyritään sovittaman olemassa olevaan ympäristöön kaupunkirakenteelliset ja –kuvalliset sekä liikenteelliset ja toiminnalliset seikat huomioon ottaen. Uudisrakentamista ei aiota sijoittaa Keskuspuiston puolelle. Tavoitteena on luoda parantumista edesauttavat olosuhteet potilaille ja viihtyisää ja toimivaa työympäristöä sairaalahenkilökunnalle. Lisäksi arkkitehtonisesti, kaupunkikuvallisesti ja / tai historiallisesti arvokkaat rakennukset suojellaan. Myös alueen paikoitus- ja liikennejärjestelyjen osittaista muuttamista tutkitaan, samoin Laakson ja Meilahden sairaala-alueen yhdistämistä tunnelilla.

Nyt esillä olevassa asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on alustavasti esitetty suojeltavat rakennukset ja toisaalta rakennukset, jotka purettaneen. Suojeltavaksi on esitetty tuberkuloosisairaalan ensimmäiseen 1920-luvun rakennusvaiheeseen kuuluvat hallinto- / asuin- ja poliklinikkarakennus laajennussiipineen, kaksi potilaspaviljonkia, autovaja ja kappeli, joka on jo voimassa olevassa asemakaavassa suojeltu merkinnällä sr-1. 1950-luvun laajennusvaiheesta säilytettäväksi on esitetty tuberkuloositoimistoksi suunniteltu, nykyisin poliklinikkakäytössä oleva rakennus. Muut 1950-luvun kerrostumaan ja alueen terveyskeskusvaiheeseen liittyvät sekä sitä nuoremmat rakennukset on esitetty purettavaksi, ei kuitenkaan 2000-luvun vaihteessa rakennettuja mm. fysiatrian poliklinikan käsittävää Vega-taloa ja Synapsia-taloa, jossa toimii selkäydinvammapoliklinikka.

Laakson ja Auroran sairaaloista on laadittu rakennushistoriaselvitys (Arkkitehtitoimisto Freese Oy ja Taegen Arkkitehdit 31.8.2015). Kyseisessä selvityksessä on käyty läpi kummankin sairaala-alueen suunnittelu- ja rakentamisvaihe, tärkeimmät muutokset ja nykytilanne. Selvityksessä on myös arvoitettu alueen rakennukset lukuun ottamatta 2000-luvulla rakennettuja, säilytettäväksi määriteltäviä rakennuksia. Helsingin tuberkuloosisairaalan perustamisvaiheeseen kuuluvat hallinto- / asuin- ja poliklinikkarakennus laajennussiipineen, kaksi potilaspaviljonkia, autovaja ja kappeli on arvoitettu kolmiportaisessa arvoluokituksessa 1-luokkaan huomattavan arvokkaina historiallisten arvojen ja kerrostuneisuuden, arkkitehtonisen laadun, kaupunkikuvallisen merkityksen, ulkotilojen säilyneisyyden ja sisätilojen säilyneisyyden perusteella. Myös sai-

19.1.2022

raalan 1950-luvun rakennusvaiheeseen kuuluvat rakennukset eli huoltorakennus pois lukien potilaspaviljonkiin johtava yhdyssilta, lämpökeskus ja tuberkuloositoimisto on luokiteltu huomattavan arvokkaiksi. Sen sijaan 1970-luvun arkkitehtuuria edustava päiväkotirakennus ja suuri terveyskeskus sekä neljä asuinkerrostaloa alueen lounaiskulmassa on arvotettu kuuluviksi 3-luokkaan.

Edellä mainitun selvityksen ja kaupunginmuseo aiemmin esittämien Laakson sairaala-alueelle asettamiensa suojelutavoitteiden perusteella kaupunginmuseo esittää olemassa olevan rakennuskannan osalta seuraavaa:

Laakson sairaala rakennettiin alun perin Helsingin ensimmäiseksi tuberkuloosisairaalaksi, jonka rakentamista oli ryhdytty selvittämään jo 1890-luvulla. Varsinaiseen suunnitteluun ryhdyttiin kuitenkin vasta 1920-luvulla. Vuonna 1924 kaupunginvaltuusto hyväksyi sairaalan paikaksi kaakkoisosan Pasilan aseman ja Läntisen Viertotien väliin keskussairaalalle varatusta alueesta. Suunnitelmat tilattiin arkkitehti Eino Forsmanilta (1879-1958), jonka laatimat suunnitelmat kahdeksi potilaspaviljongiksi ja hallintorakennukseksi hyväksyttiin kesäkuussa 1926. Tontin pohjoisosassa sijaitsevat hallintorakennus, kaksi potilaspaviljonkia, autotalli ja pieni siunauskappeli valmistuivat vuonna 1929. Hallintorakennusta laajennettiin Forsmanin suunnitelmien mukaan toisen autotallin paikalle rakennetulla kaksikerroksisella lisäsiivellä vuosina 1936-1938. Muu osa tontista jätettiin potilaiden oleskelutilaksi tarkoitettuksi luonnonmukaiseksi puistoksi. Koko sairaala-alue ympäröitiin aidalla, jolla tuberkuloosia sairastavat ja muu yhteiskunta erotettiin toisistaan. Rakennukset muodostavat niin arkkitehtuuriltaan kuin sijoittelultaan edustavan 1920-luvun klassistisen kokonaisuuden. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan tämä Laakson sairaala-alueen varhaisimman vaiheen tuberkuloosisairaalakokonaisuus on suojeltava kokonaisuus ja hallintorakennus, potilaspaviljongit ja autotallirakennus tulee varustaa suojelumerkinnällä sr-2. Kappelirakennuksen merkintä sr-1 määräykseen tulee säilyttää. Myös näihin liittyvien piha- ja puutarha-alueiden säilyminen ja niiden alkuperäisten ominaispiirteiden vahvistuminen tulee turvata.

Sairaala-aluetta täydennettiin 1950-luvulla kolmella rakennuksella arkkitehtien Märta Blomstedt ja Matti Lampén suunnitelmien mukaan. Vuonna 1955 rakennettiin alueen länsireunaan alueen uusi lämpökeskus. Tämä satulakattoinen kaksikerroksinen, rapattu rakennus on sekä massoitteeltaan että julkisivujen sommittelultaan vähäeleinen ja hillitty 1950-luvun arkkitehtuurin edustaja. Rakennuksen pohjoispäätä hallitsee suoraan toiseen kerrokseen johtava luiska.

Arkkitehtitoimisto Blomstedt & Lampén suunnitteli myös vuonna 1956 vanhan lämpökeskuksen paikalle sijoitetun talousrakennuksen. Kaksi-, osittain kolmikerroksiseen rakennukseen sijoitettiin sairaalan laitoskeittiö leipomoineen ja jäähdystytiloineen sekä varastoineen. Suuren, kahden kerroksen korkuisen keittiön ilmeen olennainen osa on vino katto, jota palkit ja pyöreiden ilmastointiaukkojen rivit rytmittävät. Sivuikkunoiden lisäksi kattoikkunoiden kautta tilaan siivilöityy miellyttävästi luonnonvalo. Rakennuksessa toimii myös henkilökunnan ruokala. Rungon levyiseen ruokasaliin virtaa valo molempien pitkien sivujen suurista ikkunoista. Täyskiiltävät pylväät antavat ruokasalille juhlanan ilmeen.

Alueen länsikulmaan vuonna 1961 valmistunut, nykyisin poliklinikkakäytössä oleva tuberkuloositoimisto on myös on myös arkkitehtien Märta Blomstedt ja Matti Lampén suunnittelema. Tämä tuberkuloositoimistoksi suunniteltu ja röntgenseulonnassa käytetty rakennuksella on paitsi terveydenhoidon historiaan liittyviä, myös rakennustaiteellisia ja kaupunkikuvallisia arvoja. Rinteeseen sijoitettu rakennus noudattelee maaston muotoja. Vanhan aidan ulkopuolelle, mutta alueen vahojen rakennusten kanssa samaan linjaan sijoitettu rakennus vetäytyy kadusta, ja rakennuksen eteen muodostuu pieni sisääntulopiha. Satulakattoisen rapatun rakennuksen pitkillä julkisivuilla ovat ikkunauhat. Nämä antavat leimansa myös rakennusrungon ulkoseinille sijoitetuille toimistohuoneille, jotka visuaalisesti liittyvät käytäviin ikkunallisten väliseinien kautta. Myös kaikki aulatilat ovat valoisia. Niitä valaisevat suuret päätyikkunat, vinokattoisessa korkeassa aulassa puolestaan yläikkunat. Kokonaisuudessaan tilat edustavat materiaaleiltaan korkealuokkaista, huolellisesti detaljoitua ja miellyttävän pienimittakaavaista 1950-luvun lopun arkkitehtuuria.

Edellä mainitut arkkitehtien Märta Blomstedt ja Matti Lampén suunnittelemat rakennukset muodostavat Laakson sairaala-alueen kokonaisuuteen arvokkaan 1950-luvun arkkitehtuuria ja alueen sodan jälkeistä rakennusvaihetta edustavan kerrostuman. Aikakauden suunnittelulle ominaisesti rakennukset on vedetty mahdollisimman etäälle alueen vanhemmista rakennuksista ja kehystävät näitä tontin eri reunoilta. Näin Forsmanin 1920-luvun klassistiselle tuberkuloosisairaalakokonaisuudelle on jätetty sen arvon mukainen ja arkkitehtuurin vaatima väljyys. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan entisen tuberkuloositoimiston säilyminen tulee varmistaa asemakaavassa suojelumerkinnällä sr-2. Sairaala-alueelle tavoiteltavasta laajasta täydennysrakentamäärästä huolimatta kaupunginmuseo esittää, että edelleen tutkitaan myös talousrakennuksen ja lämpökeskuksen uusia käyttömahdollisuuksia ja niiden suojelemista asemakaavan muutoksen yhteydessä. Kaupunginmuseo osallistuu mielellään suojelumääräysten laadintaan.

Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan myös erityisesti terveysasemalla on historiallista arvoa osana Laakson sairaala-alueen terveydenhoidon historiaa ja sen muutosvaiheita. Se on myös säilyneisyydeltään hyvä samoin kuin päiväkotirakennus ja kaakkoiskulman asuinrakennukset. Kaupunginmuseo on aiemmin kantanut huolta myös tuberkuloosisairaalaan oleellisesti liittyneen puistoalueen vielä säilyneen kallioisen osan sekä tonttia ympäröivän muurin säilymisestä. Voimassa olevassa asemakaavassa rakentamaton metsä- ja kallioalue on merkitty slp-alueeksi: ”Tontin osa, jolla luonnonympäristö on säilytettävä. Alueella sallitaan vain ympäristöhoidon kannalta tarpeelliset toimenpiteet.” 2000-luvulla alueella toteutetut rakennushankkeet ovat jo osoittaneet kyseisen slp-kaavamerkinän riittämättömäksi ja alueen luonteen osittain jo muuttuneen.

Esillä oleva Laakson uuden yhteissairaalan asemakaavan muutos lähtee tarpeesta tiivistää aluetta ja rakentaa huomattavasti uusia tiloja. On siten ilmeistä, että tavoiteltua uudisrakentamista ei ole mahdollista sijoittaa alueelle ilman, että alueelta puretaan olemassa olevia rakennuksia. Alkuperäiseen tuberkuloosisairaalaan olennaisesti liittyneen puistoalueen vielä rakentamatta säilyneet osat tultaneen siten rakentamaan laajalti. Myös sairaala-alueen nuorempi rakennusperintö sijaitsee kokonaisuudessaan uudisrakentamiselle tavoitellulla alueella. Liikenne- ja paikoitusjärjestelyt täsmentyvät suunnittelun edetessä, jolloin niihin on paremmin mahdollista ottaa kantaa. Tässä muuttuvassa kokonaisuudessa kaupunginmuseo viittaa asemakaavamuutoksen tavoitteeseen luoda parantumista edesauttavat olosuhteet potilaille ja viihtyisää ja toimivaa työympäristöä sairaalahenkilökunnalle.

Laakson sairaalan arvo Helsingin kaupungin ensimmäisenä tuberkuloosisairaalanä on merkittävä. Vuosikymmenten kuluessa tapahtuneen alueen täydennysrakentamisen myötä se kertoo terveydenhoidon kehityksestä Helsingin kaupungissa ja yleisemmin. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan Laakson sairaala-alueen tulevaisuutta suunniteltaessa alueen historia ja rakennusten ominaispiirteet sekä niitä ympäröivä sairaalapuisto ovat niitä tekijöitä, joiden tulee ohjata etenkin alueen pohjoisosan suunnittelua vastapoolina uudelle tehokkaalle sairaalaympäristölle. Menneisyydestä aidosti, myös sisätiloiltaan kertovat rakennukset ja niiden vehreä, puutarhamainen lähiympäristö ovat keskeinen tekijä viihtyisää ja parantavaa toiminta- ja elinympäristöä luottaessa. Kaupunginmuseo esittää, että Laakson sairaala-aluetta kehitetään niin, että uudisrakentamisen rinnalla sairaala-alueella säilytetään kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden 1920- ja 1950-luvun sairaalarakennusten ja niiden viherympäristön muodostama kokonaisuus, jolla voidaan tarjota voimakkaasti muuttuvalla alueella aito, alueen historiasta kertova ja elvyttävä ympäristö niin sairaala-alueen työntekijöille kuin asiakkaille.

19.1.2022

Asia/13

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Kiinteistövirasto Geotekninen osasto 19.5.2017

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Kohteen suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat maanalaiset kalliotunnelit: suunnittelualueen etelä- ja länsiosassa sijaitseva viemäritunneli J31 ja kohteen luoteisosassa sijaitseva vesijohtotunneli V35. Muilta osin geoteknisellä osastolla ei ole lausuttavaa.

Lisätiedot

Ilkka Satola, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37817
ilkka.satola(a)hel.fi

Pelastuslaitos Pelastustoimen osasto Pelastusjohtaja 03.05.2017 § 42

HEL 2017-003866 T 10 03 03

Päätös

Pelastusjohtaja antaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta seuraavan lausunnon:

Mittavasta maanpäällisestä ja maanalaisesta rakennushankkeesta johdun, kohteesta on tehtävä palotekninen suunnitelma ja hyväksyttävä se pelastusviranomaisella.

On varmistettava alueen riittävä sammutusveden saanti.

Hankkeen tässä vaiheessa ei ole muuta lausuttavaa.

Päätöksen perustelut

Yhteissairaalan toimintoja tukipalveluineen ja logistiikkatiloineen on alueelle tavoitteena sijoittaa yhteensä noin 125 000 k-m², joista ole-massa oleviin, säilytettäväksi aiottuihin sairaalarakennuksiin voidaan mahdollisesti sijoittaa noin 25 000 k-m². Laajamittaisen uudisrakentamisen mahdollistamiseksi selvitetään 1970–80-luvulla rakennetun sairaalarakennuksen, päiväkodin ja asuin talojen purkamista ja toimintojen siirtämistä.

Kerrosalan määrä tarkentuu mm. alueelle laadittavan viitesuunnitelman myötä.

Arkkitehtonisesti, kaupunkikuvallisesti ja/tai historiallisesti arvokkaat rakennukset suojellaan.

Sairaala-aluetta palvelemaan rakennetaan mahdollisesti maanalainen pysäköintilaitos. Alueen asiakas-, pysäköinti- ja huoltoliikenteen ohjaamista Nordenskiöldinkadulta Auro-ranportin liittymästä uuden maanalaisen tunneliyhteyden kautta tutki-taan. Ajoliittymät Lääkärinkadulta ja Neurotalon kohdalta säilyvät.

Laakson ja Meilahden sairaala-alueet on tarkoitus yhdistää toisiinsa tunnelilla. Yhdystunneli on linjattu alustavasti pääasiassa katuverkon alle.

Lisätiedot

Markku Holopainen, palomestari, puhelin: 310 30224
markku.holopainen(a)hel.fi
